

**Zápis z jednání
Komise pro zemědělství a životní prostředí Rady Kraje Vysočina č. 5/2013
konaného dne 26. 11. 2013**

Přítomni:

1. Jiří Uchytíl (místopředseda)	7. Ivo Rohovský (předseda)
2. František Kučera	8. Vladimír Mareček
3. Josef Matějek	9. Jiří Pykal
4. Jaroslav Kolařík	10. Jaroslav Poborský
5. Jan Vítek	11. Luboš Rudišar
6. Karel Moravec	12. Martin Malina

Nepřítomni (omluveni):

1. Jiří Svoboda	2. Petr Bureš (tajemník)
-----------------	--------------------------

Hosté:

1. Zdeněk Chlád (radní Kraje Vysočina)
2. Olga Kameníková (OLVHZ)
3. Eva Horná (OŽP)
4. Rostislav Habán (OŽP)
5. Pavel Chaloupecký (ENVltech Bohemia s.r.o.)
6. Radek Zvolánek (OLVHZ)
7. Martin Drápela (OLVHZ)
8. Roman Slouka (OŽP)
9. Robert Skeřil (Český hydrometeorologický ústav Brno)
10. Lucie Hellebrandová (Zdravotní ústav Ostrava)
11. Zdeněk Elfenbein (Český hydrometeorologický ústav Brno)

Program:

1. Zahájení;
2. Informace o realizaci veřejné zakázky na služby „Informační systém kvality ovzduší v Kraji Vysočina“ a o propagaci Kraje Vysočina v rámci tohoto projektu;
3. Přírodní park Javořická vrchovina;
4. Plán činnosti komise na rok 2014;
5. Diskuse a různé;
6. Závěr.

1. Zahájení

Ivo Rohovský, předseda komise, přivítal všechny přítomné a hosty a zahájil jednání. Dle počtu přítomných členů konstatoval, že je komise usnášeníschopná. Přednesl návrh programu

zasedání, který byl 12 hlasy schválen. K zápisu z minulého zasedání nebyly vzneseny žádné připomínky.

2. Informace o realizaci veřejné zakázky na služby „Informační systém kvality ovzduší v Kraji Vysočina“ a o propagaci Kraje Vysočina v rámci tohoto projektu

Členové komise obdrželi s předstihem podkladové materiály.

Eva Horná sdělila, že na základě smlouvy o dílo, uzavřené dne 7. 9. 2012 Krajem Vysočina s Konsorciem – Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě a ENVItech Bohemia s.r.o., Praha, bude po dobu 5 let realizována veřejná zakázka na služby „Informační systém kvality ovzduší v Kraji Vysočina (dále jen ISKOV)“.

Cílem projektu ISKOV je podpora optimalizace sítě imisního monitoringu v Kraji Vysočina takovým způsobem, aby systém poskytoval široké veřejnosti aktuální informace o stavu ovzduší v kraji prostřednictvím on-line dat ve veřejně přístupném informačním systému, a aby byl podpůrným nástrojem pro rozhodování a výkon státní správy a samosprávy na úseku ochrany ovzduší. Výstupní data budou využita v environmentálním vzdělávání pro mládež i širokou veřejnost a v připravovaném grantovém programu Životní prostředí 2014. Další využití dat bude při tvorbě koncepčních materiálů pro Kraj Vysočina a při koncepčním rozhodování samosprávy ve využití dotací.

Měřicí kampaně jsou naplánovány tak, aby reprezentovaly topnou a netopnou sezonu a každá lokalita má své specifické poslání zaměřené buď na dopravu, lokální topeniště nebo průmyslovou zónu.

V září 2012 zpracovatel předal první část díla a to Vstupní analýzu, Vzorovou roční zprávu a vytvořil webové stránky týkající se projektu ISKOV.

Od 1. 10. 2012 bylo v souladu se smlouvou zahájeno měření kvality ovzduší na 24 vybraných lokalitách a to nejvýznamnějších znečišťujících látek, jako např. PM₁₀, PM_{2,5}, NO, NO₂, NO_x, SO₂, VOC, PAU a výběrově aldehydy a dioxiny. Od začátku měření poskytují speciálně vytvořené webové stránky www.ovzdušivysocina.cz okamžitá data o výsledcích měření znečištění ovzduší a počasí – směr a rychlost větru, teplota, tlak, vlhkost vzduchu. Webové stránky poskytují veřejnosti další informace jako např. popis sledovaných lokalit, charakteristiku sledovaných látek, harmonogram měření, kontakty, apod.

Dne 15. 11. 2013 předal zpracovatel další část díla - Roční závěrečnou zprávu z měření probíhajícího od 1. 10. 2012 do 30. 9. 2013.

Zpracovatel projektu, společnost ENVItech Bohemia s.r.o., Praha, je rovněž schopný na základě požadavku obce nebo významného subjektu ve sledované lokalitě zpracovat podrobnou zprávu řešící zatížení konkrétní lokality znečišťujícími látkami.

V rámci populárně odborné osvěty, ekologické výchovy a propagaci Kraje Vysočina hodlá odbor životního prostředí propagovat ISKOV minimálně po dobu 5 let. Odbor životního prostředí zajistil k propagaci projektu Kraje Vysočina kromě internetového portálu a pravidelných tiskových konferencí, také vyhotovení 200.000 ks propagačních letáků, sloužících rovněž k ekologické výchově a osvětě v oblasti ochrany ovzduší a zdraví obyvatel.

Tento projekt bude propagován v rámci Dne s Krajem Vysočina (vystavení měřicí techniky, vozů, atd.).

Rostislav Habán uvedl, že náklady na měření kvality ovzduší po dobu 5 let budou ve výši 5 800 000 Kč. Projekt detailně řeší vliv lokálních topenišť, dopravy a průmyslové výroby na kvalitu ovzduší v Kraji Vysočina. Dosavadní výsledky měření potvrzují skutečnost, že Kraj Vysočina patří k nejčistším regionům v České republice.

Členové komise obdrželi přímo na zasedání propagační leták „Víte co dýcháte?“.

K tomuto bodu programu byla pro členy komise připravena prezentace Informační systém kvality ovzduší Kraje Vysočina (ISKOV), kterou Robert Skeřil okomentoval.

Prezentace obsahovala tyto informace:

- Shrnutí projektu ISKOV (závěrečná zpráva po 5 letech).
- Lokality měření.
- Suspendované částice PM₁₀. Koncentrace PM₁₀ jsou v topné sezóně podstatně vyšší než v netopné. V průměru za všechny lokality (včetně AIM Jihlava a Košetice) činí průměr za topnou sezónu 29,6 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, zatímco průměr za netopnou sezónu činí 20,5 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. Topná sezóna tak v průměru na Vysočině navýší koncentrace PM₁₀ o 45 %. Z orientačního měření vyplývá, že imisní limit pro průměrnou roční koncentraci PM₁₀ by neměl být na žádné z lokalit překročen. Přesto by v lokalitách, které dosahují vyšších průměrných, ale i maximálních denních hodnot PM₁₀ za sledované období mohlo hrozit překračování denního imisního limitu pro PM₁₀. Jedná se zejména o lokality Pelhřimov, Pacov, Golčův Jeníkov, Lukavec či Jihlava.
- Suspendované částice PM_{2,5}. Koncentrace PM_{2,5} jsou v topné sezóně podstatně vyšší než v netopné. V průměru za všechny lokality (včetně AIM Jihlava a Košetice) činí průměr za topnou sezónu 25,6 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, zatímco průměr za netopnou sezónu činí 15,3 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. Topná sezóna tak v průměru na Vysočině navýší koncentrace PM_{2,5} o 67,5 %. Z orientačního měření vyplývá, že imisní limit pro průměrnou roční koncentraci PM_{2,5} by mohl být na některých lokalitách překročen. Jedná se zejména o lokality Pelhřimov, Pacov, Golčův Jeníkov, Lukavec. Je však velmi pravděpodobné, že některé lokality by takto vysokého průměru nedosáhly, kdyby neměřily v období s extrémními koncentracemi na celém území ČR.
- Oxid siřičitý - SO₂. Koncentrace SO₂ jsou v topné sezóně vyšší než v netopné. V průměru za všechny lokality (včetně AIM Jihlava a Košetice) činí průměr za topnou sezónu 10,9 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, zatímco průměr za netopnou sezónu činí 7 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. Topná sezóna tak v průměru na Vysočině navýší koncentrace SO₂ o 57 %. Z orientačního měření vyplývá, že imisní limity pro SO₂ by v žádném případě nebyly překročeny, koncentrace jsou všude velmi nízké.
- Oxid dusičitý - NO₂. Koncentrace NO₂ jsou v topné sezóně vyšší než v netopné. V průměru za všechny lokality (včetně AIM Jihlava a Košetice) činí průměr za topnou sezónu 18,2 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$, zatímco průměr za netopnou sezónu činí 13,2 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$. Topná sezóna tak v průměru na Vysočině navýší koncentrace NO₂ o 37,3 %. Z orientačního měření vyplývá, že imisní limity pro NO₂ by v žádném případě nebyly překročeny, koncentrace jsou vesměs velmi nízké, dopravou nejzatíženější lokality mají koncentrace zvýšené, ne však nadlimitní.
- Troposférický ozon – O₃. Koncentrace O₃ na rozdíl od ostatních škodlivin kulminují v létě, protože pro tvorbu troposférického ozónu je potřeba sluneční svit a teplo. Bohužel po čas kampaní se měřilo převážně v topné sezóně a na jaře se skončilo, a tak představu o vývoji koncentrací O₃ mohou poskytnout pouze stanice státní sítě imisního monitoringu. Z orientačního měření bohužel nejde dovodit, zda by byl imisní limit překročen či nikoliv právě proto, že k překročení by došlo v letních měsících.
- Extrémní epizody.
- Extrémní epizody – Golčův Jeníkov.
- Těkavé organické látky (např. benzen, formaldehyd).
- Polycyklické aromatické uhlovodíky (Fenantren, Chrysen, Antracen a Pyren).
- Persistentní organické polutanty. Hodnoty sumy PCDD/F v netopné sezóně odpovídají republikovému průměru, v topné sezóně jsou ale výrazně nižší než je v ČR běžné.
- Závěry po 1. roce řešení. Kontinuální měření poukázalo na to, že problém může vyvstat na Vysočině pouze s PM₁₀ a PM_{2,5}. Koncentrace SO₂ i NO₂ se k limitu neblížily (zvýšené NO₂ lze pozorovat pouze na dopravou nejzatíženějších lokalitách). Měření těkavých organických látek potvrdilo (v případě benzenu) model ČHMÚ, kde kromě Ostravska koncentrace nepřekračují ani dolní mez pro posuzování. PAH – screening území

poukázal na možné problémové lokality, které (pokud se potvrdí) by bylo vhodné proměřit podrobněji

V následné diskusi členů komise bylo řešeno zejména:

- Využití závěrů z měření ve vzdělávacím procesu;
- Náklady na měření kvality ovzduší;
- Důležitost výstupů z měření;
- Přejít z tuhých paliv na plyn;
- Kvalita ovzduší v závislosti na dovozu nekvalitního uhlí z Polska;
- Výběr lokalit pro plánované měření;
- Osvěta;
- Kotlíková dotace – odmítnutí dotace na základě výsledků měření.

Zdeněk Chlád poděkoval všem společnostem, které se podílely na monitoringu a zpracování závěrečné zprávy.

Dále nezazněly žádné další dotazy, Ivo Rohovský poděkoval a rozloučil se s hosty.

Usnesení 017/05/2013/Kzžp

Komise pro zemědělství a životní prostředí Rady Kraje Vysočina bere na vědomí

informace o realizaci veřejné zakázky na služby „Informační systém kvality ovzduší v Kraji Vysočina“ a o způsobu propagace tohoto projektu a Kraje Vysočina.

Usnesení bylo přijato 12 hlasy (0 proti, 0 se zdrželo).

3. Přírodní park Javořická vrchovina

Členové komise obdrželi na zasedání podkladový materiál.

Na jednání komise pro zemědělství a životní prostředí č. 3/2013 dne 28. 5. 2013 byl předložen materiál zahrnující obecné informace o přírodních parcích v Kraji Vysočina a o stavu projednávání přírodního parku Javořická vrchovina. Na základě toho materiálu a na základě diskuse přijala komise pro zemědělství a životní prostředí usnesení č. 010/03/2013, v němž požadovala doplnění materiálů s návrhem na konkrétní vymezení a dořešení přírodních parků Javořická vrchovina a Čeřínek.

Roman Slouka informoval, že odbor životního prostředí nabídl osmi obcím, které v roce 2012 projeví s návrhem vyhlášení přírodního parku Javořická vrchovina nesouhlas, představení záměru na zastupitelstvech a diskusi s občany. Této možnosti využily dvě obce, zasedání zastupitelstev těchto obcí se zástupci odboru životního prostředí zúčastní do konce roku 2013. Není jasné, zda se podaří přiblížit záměr vyhlášení přírodního parku obyvatelům zbylých šesti obcí.

Návrh nařízení Kraje Vysočina na vyhlášení přírodního parku Javořická vrchovina byl upraven tak, aby regulativy byly jednoznačné (příloha 1). Obdobným způsobem hodlá odbor životního prostředí upravit návrhy nařízení stávajících přírodních parků v Kraji Vysočina, jejichž zřizovací výnosy neodpovídají současnému legislativnímu stavu (přírodní parky: Balinské údolí, Třebíčsko, Čeřínek a Střední Pojhlaví). Návrh na převyhlášení přírodního parku Čeřínek bude projednán s obcemi dotčenými územní změnou návrhu v I. čtvrtletí 2014.

Následně členové komise diskutovali o tom, zda nehrozí nebezpečí aplikace přísnějších omezení v souvislosti s vyhlášením přírodního parku. Na vyhlášení přírodního parku by mělo být pohlíženo pouze jako na rozvojový prvek, např. pro rozvoj cestovního ruchu.

Usnesení 018/05/2013/Kzžp

Komise pro zemědělství a životní prostředí Rady Kraje Vysočina bere na vědomí

informaci o stavu přípravných prací na vyhlášení přírodního parku Javořická vrchovina a převyhlášení přírodního parku Čeřínek.

Usnesení bylo přijato 12 hlasy (0 proti, 0 se zdrželo).

4. Plán činnosti komise na rok 2014

Členové komise obdrželi s předstihem podkladový materiál.

Ivo Rohovský sdělil, že návrh plánu činnosti je připraven v podobné struktuře jako pro rok 2013 s tím, že dle aktuální potřeby je možné plán činnosti v průběhu roku doplnit.

V následné diskusi členů komise k návrhu plánu činnosti byl vznesen požadavek, zda by mohl být vyhodnocen přínos (dle SWOT analýzy PRK z mínusu do plusu) grantových programů v oblasti zemědělství a životního prostředí. K tomuto požadavku bylo sděleno, že je velice těžké vyhodnotit přínos grantových programů. Z následné diskuse vyplynulo, že je možno předložit SWOT analýzu PRK, bez návaznosti na investované finanční prostředky. Dále byl vznesen požadavek na zařazení informací o environmentálním vzdělávání, představení projektu „Přírodní zahrady“ (možnost přizvat hosta Jozefa Zeťka, ředitele Chaloupky o.p.s.). Tento požadavek bude zařazen do plánu činnosti na měsíc květen 2014.

K návrhu činnosti již nebyla vznesena žádná další připomínka ani návrh na doplnění. V této podobě a struktuře bude plán činnosti komise na rok 2014 předložen radě kraje ke sválení.

Usnesení 019/05/2013/Kzžp

Komise pro zemědělství a životní prostředí Rady Kraje Vysočina schvaluje

Plán činnosti Komise pro zemědělství a životní prostředí Rady kraje Vysočina na rok 2014.

Usnesení bylo přijato 12 hlasy (0 proti, 0 se zdrželo).

5. Diskuse a různé

Radek Zvolánek podal následující informace o připravovaných dotačních titulech Kraje Vysočina v oblasti vodohospodářské infrastruktury na rok 2014:

Zásady Zastupitelstva Kraje Vysočina pro poskytování dotací na infrastrukturu vodovodů a kanalizací (dále jen „zásady“)

Zásady byly schváleny zastupitelstvem kraje dne 12. 11. 2013. Upravují poskytování finanční dotace z rozpočtu Kraje Vysočina (dále jen „Kraj“) a naplňují Program rozvoje Kraje Vysočina, opatření 3.5 Zásobování vodou a 3.6 Odvádění a čištění odpadních vod.

Účelem poskytování dotací podle těchto zásad je zajištění:

A) zásobování obyvatel kraje kvalitní pitnou vodou (dále jen „oblast A“),

B) odvádění a potřebné úrovně čištění městských odpadních vod na území Kraje (dále jen „oblast B“).

Žadatelem o dotaci může být obec, městys, město a svazek obcí.

Dotace na investiční akci z rozpočtu kraje se poskytuje formou přímé dotace v maximální výši do 75 % celkových ustatelných nákladů. Minimální výše požadované dotace je 100 000 Kč, maximální výše požadované dotace je u oblasti A 5 000 000 Kč a u oblasti B 10 000 000 Kč.

Výzvu k předkládání žádostí vyhlašuje OLVHZ. Vyhlášení výzvy k příjmu žádostí na rok 2014 je vázáno na schválení rozpočtu Kraje, který bude projednávat zastupitelstvo kraje dne 10. 12. 2013, přičemž v navrženém rozpočtu Kraje na rok 2014 je v tomto dotačním titulu 49 mil. Kč.

Grantový program Čistá voda 2013 v rámci Fondu Vysočiny

Odbor lesního a vodního hospodářství a zemědělství Krajského úřadu Kraje Vysočina připravuje grantový program Čistá voda 2014 na podporu zpracování studií nebo projektových dokumentací v oblasti zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod a ochrany před povodněmi. Výše alokace a podmínky výzvy k předkládání žádostí budou věcí dalších jednání, přičemž výzva k předkládání žádostí by mohla být vyhlášena zastupitelstvem kraje dne 4. 2. 2014. Návrh výzvy GP Čistá voda 2014 by tedy byl předložen k projednání na lednovém zasedání Kzžp.

Usnesení 020/05/2013/Kzžp

Komise pro zemědělství a životní prostředí Rady Kraje Vysočina bere na vědomí

informace o připravovaných dotačních titulech Kraje Vysočina v oblasti vodohospodářské infrastruktury na rok 2014 tj. o Zásadách Zastupitelstva Kraje Vysočina pro poskytování dotací na infrastrukturu vodovodů a kanalizací a grantovém programu Čistá voda 2014 v rámci Fondu Vysočiny.

Usnesení bylo přijato 12 hlasy (0 proti, 0 se zdrželo).

Zdeněk Chlád pohovořil o těchto tématech:

- Lesní hospodářství - rada kraje na svém zasedání dne 26. 11. 2013 odsouhlasila navýšení finančních prostředků v rozpočtu kraje na hospodaření v lesích.
- Vedení Kraje Vysočina převzalo od zástupců společnosti ČEZ, a.s. studii „Jakostní model povodí Jihlavy nad VD Dalešice“. Jakostní model je svého druhu prvním dokumentem, který komplexně mapuje aktuální stav povrchových vod v povodí vodního díla Dalešice, identifikuje zdroje znečištění povrchových vod, analyzuje jejich vliv a zároveň navrhuje možná opatření vedoucí ke zlepšení kvality vody včetně finanční náročnosti těchto opatření. Studii nechala zpracovat společnost ČEZ, a.s. pro své účely, výstupy však bude moci využít i Kraj Vysočina, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo zemědělství a Povodí Moravy, s.p.

Ze studie vyplývá, že největším problémem povodí řeky Jihlavy nad VD Dalešice, do kterého spadá 161 obcí, v nichž žije téměř 150 tisíc obyvatel, je nadprodukce zejména dusíku, fosforu a organického znečištění zhoršující kvalitu povrchové vody prakticky v celém povodí. Z podrobného šetření, které předcházelo sestavení modelu, vyplývá, že je nutné do budoucna změnit chování agrárního sektoru, měst a obcí, ale také domácností. Je zřejmé, že většina znečištění povrchových vod fosforem (cca $\frac{3}{4}$) pochází z bodových zdrojů tj. obcí, naopak převážná část znečištění vod dusíkem (více než 70 %) pochází z plošných zdrojů tj. zemědělství.

Opatření navržená u plošných zdrojů znečištění se týkají zejména změn v agrární politice: změn v dotační politice státu (podpora protierozních způsobů hospodaření na ohrožených lokalitách), pozemkových úprav a pozitivní motivace k těmto krokům. Cestou ke zlepšení jsou v tomto případě např. omezení nebo vyloučení pěstování širokořádkových rostlin na vybraných pozemcích a využívání půdoochranných technologií. Cílem je omezit půdní erozi a snížit znečištění povrchových vod dusíkem.

Opatření navržená u bodových zdrojů znečištění se týkají především řešení odvádění a čištění odpadních vod z obcí: výstavby a rekonstrukcí kanalizací a ČOV, technologických opatření na stávajících ČOV se zaměřením na odstraňování fosforu,

omezení vypouštění nečištěných odpadních vod z kanalizací přímo do vodních toků, změn v chování obyvatelstva. Cílem je snížit znečištění odpadních vod fosforem.

Z navržených scénářů vedoucích ke zlepšení kvality vody v povodí se nabízí jako nejvhodnější kombinace několika scénářů řešících bodové i plošné zdroje znečištění - výstavba nových ČOV a zlepšení účinnosti u vybraných stávajících ČOV, dostavba kanalizačních systémů, zatravnění vybraných infiltračních oblastí s průběžně vedenou osvětou a pozitivní motivací celé společnosti, vyvíjením intenzivního tlaku na ústřední orgány rozdělující evropské dotace i dotace ze státního rozpočtu, vyjednání podmínek, za kterých lze aktivity vedoucí k zachování udržitelného životního prostředí podpořit.

- Zemědělství – pokračování stávajících zásad č. 13/07 - na zemědělské akce (výstavy, kongresy, soutěže, apod.) zaměřené na podporu agrárního sektoru na Vysočině. Byla prodloužena platnost stávajících zásad do 31. 12. 2014.
- Odsouhlasen převod realizace ISNOV na Sdružení obcí Vysočiny.
- Metodický pokyn pro příspěvkové organizace – doporučení nákupu regionálních produktů a potravin.
- PRV -vyhlášení výzvy pro zemědělce na investice do zemědělských provozů především na živočišnou výrobu. Termín vyhlášení výzvy únor/březen 2014.

Josef Matějka podal následující informace:

- Problém redefinice LFA. Snaha skupiny zemědělců, kteří hospodaří v pohraničních horách o odstranění „O“ a snížení LFA na 31 %. Proti tomuto je Agrární komora. Průměr LFA v ČR je 51 %. Dotace LFA půjdou na zemědělskou půdu.
- Pěstování brambor.
- Chov skotu.

Následně členové komise diskutovali zejména o kompenzacích ochranných pásem zemědělcům, o dotacích a bioplynových stanicích.

Termín příštího zasedání komise byl stanoven na **úterý 21. ledna 2014, od 14.00 hodin.**

6. Závěr

Závěrem předseda poděkoval všem přítomným za aktivní účast na komisi a ukončil zasedání.

Ivo Rohovský

předseda Komise pro zemědělství a životní prostředí Rady Kraje Vysočina

Petr Bureš

tajemník Komise pro zemědělství a životní prostředí Rady Kraje Vysočina

Zpracovala a zapsala Lenka Matysová dne 4. 12. 2013